

AZ ÓKORTUDOMÁNYI TÁRSASÁG 59. ALKALOMMAL MEGRENDEZETT ÁBEL JENŐ ORSZÁGOS LATINVERSENYÉNEK DÖNTŐ FORDULÓJA

A *minores* kategória tétele

(2023. április 15. 12:00–16:00)

A Valerius Corvinusok nevének eredete

A római polgárok három neve közül a harmadik az úgynevezett *cognomen* volt: ez a név utalhatott testi tulajdonságra, lakhelyre vagy szakmára, de gyakran a viselő – vagy valamelyik őse – valamilyen híres tetteinek emlékét őrizte. Ebbe a csoportba tartozik a Valerius nemzetség egyik ága, a Corvinusok neve is, amelynek eredetéről alább olvashatunk – és amely Magyarországon különösen ismerősen csenghet: az antik kultúra iránt rajongó Mátyás király persze ismerte a történetet, és úgy hitte, talán szegről-végről maga is rokonságban áll ezzel a híres római családdal.

In eo tempore¹ copiae Gallorum ingentes paludem Pomptinam insederant, consulesque Romanorum aciem contra hostes instruebant. Dux interea Gallorum, vir procerus et vastus, cuius arma auro praefulgebant, incedebat, circumspexit et inquit: „mittite, Romani, unum hominem ex exercitu vestro, si invenitis ullum, ut mecum pugnet!” Tum Valerius tribunus venit obviam Gallo arroganti.² Conserebant iam manus,³ cum⁴ vis quaedam⁵ divina fit: corvus repente improvisus advolat et super galeam tribuni insistit atque inde in adversarii os atque oculos pugnare incipit, unguibus manum laniabat et prospectum alis arcebat. Ubi satis saevierat, revolabat in galeam tribuni. Sic tribunus et sua virtute, et opera alitis⁶ ducem hostium vicit, atque ob hanc causam cognomen habuit Corvinus.

¹ Az i. e. IV. század közepén járunk – tehát nem sokkal azután, hogy a gallok egyszer magát Rómát is kirabolták.

² *arrogans* (-antis) – felfuvalkodott, beképzelt

³ *manus conserere* (kifejezés): felvenni a küzdelmet

⁴ *cum* – itt: ‘amikor’

⁵ *quidam, quaedam, quoddam* – valaki, valami (a *qui, quae, quod* mintájára ragozódik, a -dam szócska hozzáadásával)

⁶ A szótárban lásd az *ales, alitis* mf szócikknél.